

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

YMMÄRTÄMISEN HAASTEET
Kehitysvammaisuus ja
harjaantumisopetus
Käyttätymisanalyysi ja HOPS

Elina Kontu

Erityispedagogiikka

Oppilaat

- Opetusta kuvaavia termejä
 - EHA 1, EHA 2, AUT, EHV, TAO, Kehitysvammaisuus
 - lievä, keski-, vaikea
 - SID – severe intellectually disability – vaikeimmin kehitysvammaiset

Autismin kirjo
Laaja-alaiset oppimisvaikeudet
Aistivammaisuus
Liikuntavammaisuus
Puhevammaisuus
Käyttätymisen häiriöt, psyykkiset sairaudet
Monivammaisuus

Modulaarinen teoramalli / Anderson

- ÄLYKKYYS
 - Prosessointinopeus –muuttumaton, biologisesti määräytyvä ominaisuus, johon ei voida vaikuttaa
 - Kehityksellinen ulottuvuus – muodostuu useista eri moduuleista
- Erityiset oppimisvaikeudet
 - Aiheutuvat yhden tai useamman moduulin yksittäisistä ongelmista
- Laajat oppimisvaikeudet
 - Syntyvät useiden moduuleiden ongelmista ja hitaasta prosessointinopeudesta

ÄLYKKYYDEN MODULAARINEN MALLI (Anderson)

FIGURE 1
The theory of the minimal cognitive architecture underlying intelligence and development.
Reproduced with permission from Anderson, N. (1990). *Intelligence and development: A cognitive theory*. Oxford: Blackwell. p. 107.

LAAJA-ALAISET OPPIMISEN VAIKEUDET

- Vaikuttaa ihmisen todellisuuskäsitykseen – ymmärtämisen taito
- Ymmärrys auttaa meitä tekemään sen minkä haluamme – intentionaalinen toiminta
- Ymmärrys järjestää kokemukset ja ryhmittelee ne eri luokkiin kokemusten luonteen mukaisesti
 - Tila (Missä?)
 - Aika (Milloin?)
 - Laatu (Mikä?)
 - Määrä (Kuinka paljon?)

KEHITYSVAMMAISUUS

- Tarkoittaa tämänhetkisen toimintakyvyn huomattavaa rajoitusta:
 - Merkittävästi heikompi älyllinen toimintakyky
- Rajoituksia kahdessa tai useammassa seuraavista taidoista: kommunikaatio, itsestä huolehtiminen, kotona asuminen, sosiaaliset taidot, yhteisössä toiminen, itsehallinta, terveys, turvallisuus, oppimiskyky, vapaa-aika, työ

Kehitysvammaisuuden yleinen rakenne - toiminnallinen malli

■ **EDELLYTYKSET**

Älykyys Adaptiiviset taidot

■ **YMPÄRISTÖ**

Koti Työ/Koulu Yhteisö

■ **TOIMINTAKYKY**

Tukitoimet

KEHITYSVAMMAISUUDEN SYITÄ

■ Perimässä tapahtuneet muutokset (ei-periytyvät ja periytyvät)

- NCL –taudit (kertymätauti): INCL, JNCL
- AGU, Sallan tauti
- X-kromosomissa periytyvä: Rettin oireyhtymä
- Geenimonistumasta johtuva: Fragiili X-oireyhtymä
- Deleetio (häviämä) –oireyhtymät: Angelmanin oireyhtymä, Williamsin oireyhtymä
- Kromosomien lukumäärästä johtuvat: Downin oireyhtymä
- Aivojen ja hermoston kehityshäiriöt: hydrokefalia
- Ulkoiset syyt: FAS, FAE

Miksi ymmärryksen tasot ovat merkityksellisiä?

■ Pedagoginen kohtaaminen

- Opettajan tavoitteena on oppia tuntemaan henkilö ja hänen sisäistä liikettään niin pitkälle kuin se on mahdollista
- Opettajan tavoitteena on oppia ymmärtämään toisen tapaa ilmaista tunteita ja tarpeita
- Opettaja välittää henkilölle ympäristöä juuri hänelle sopivalla tavalla, niin, että hän pystyy vastaanottamaan ympäristöstä tulevan informaation ja liittämään sen osaksi omaa elämänhistoriaansa